

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ПРОГРАМА ЗІ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра
за спеціальностями К1 «Державна безпека», К3 «Національна безпека»,
В11 «Філологія», D8 «Право»

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для абітурієнтів, що вступають до Національної академії Служби безпеки України, відповідно до Правил прийому до Національної академії Служби безпеки України у 2025 році передбачено проходження вступних випробувань у формі індивідуальної усної співбесіди з історії України. Зміст індивідуальної усної співбесіди визначено на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України (наказ від 26.06.2018 № 696).

Зміст програми складається з 32 тематичних блоків (вступ до історії України; стародавня історія України; Русь-Україна (Київська держава); Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала; руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – перші половині XVI ст. Кримське ханство; українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI ст.); українські землі у складі Речі Посполитої (перша половина XVII ст.); Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького середини XVII ст.; українські землі наприкінці 50-х – у 80-ті рр. XVII ст.; українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.; українські землі у другій половині XVIII ст.; українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.; західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.; культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.; Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.; Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.; культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.; Наддніпрянська Україна в 1900 – 1914 рр.; західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в 1900 – 1914 рр.; Україна в Першій світовій війні; початок Української революції; розгортання Української революції; боротьба за відновлення державності; встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні; утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні; Західноукраїнські землі в міжвоєнний період; Україна в роки Другої світової війни; Україна в перші повоєнні роки; Україна в умовах десталінізації; Україна в період загострення кризи радянської системи; відновлення незалежності України; творення нової України).

НАЗВА БЛОКІВ ТА ЗМІСТ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вступ до історії України

Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні.

2. Стародавня історія України

Поява та розселення людей на території України. Заняття привласнювального господарства. Неолітична революція. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури. Кочовики раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян. Історичні витоки українського народу.

3. Русь-Україна (Київська держава)

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби, бужани), древляни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X - середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь-Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави (королівства Руського) в 1238–1264 рр. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) за нащадків Данила Романовича. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське ханство

Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу сусідніх держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення козацтва. Соціально-економічне життя. Культура й духовність.

6. Українські землі у складі Речі Посполитої (друга половина XVI ст.)

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Козацько – селянські повстання. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури та освіти.

7. Українські землі у складі Речі Посполитої (перша половина XVII ст.)

Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620 – 1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...».

Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти.

8. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б. Хмельницького середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

9. Українські землі наприкінці 50-х – у 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського, Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини.

Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

10. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепа. Північна війна і Україна. Повстання під проводом С. Палія (1702 – 1704 рр.). Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» (1734 – 1750 рр.). Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія.

11. Українські землі у другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II. Розвиток культури, науки, освіти.

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Початок українського національного відродження. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

13. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848 – 1851 рр.). Перший досвід парламентської діяльності.

14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Розвиток освіти, науки, літератури, мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

15. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Події Кримської війни 1853 – 1856 рр. на українських землях. Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876 рр.). Братство тарасівців.

16. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники.

18. Наддніпрянська Україна в 1900 – 1914 рр.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька

й автономістська течія в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в 1907 – 1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

19. Західноукраїнські землі у складі Австро-Угорської імперії в 1900 – 1914 рр.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.

20. Україна в Першій світовій війні.

Україна в геополітичних планах країн Антанти та Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Военні дії на території України в 1914 – 1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914 – 1917 рр.

21. Початок Української революції.

Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. у Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

22. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності.

Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918 – 1919 рр. Директорія УНР. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919 – 1922 рр.).

Культура та духовність.

23. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні.

Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.

24. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.

Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932 – 1933 рр. – геноцид українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-х – початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

25. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.

Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні та громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне й культурне життя української еміграції.

26. Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939–1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941 – 1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами нацистської Німеччини та її союзників. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам.

Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942–1943 рр. Вигнання гітлерівців та їх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

27. Україна в перші повоєнні роки.

Україна – співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944 – 1950-х рр. Обмін населенням між Польщею та УРСР. Масові депортації (1944 – 1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична та економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946 – 1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

28. Україна в умовах десталінізації.

Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація та лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

29. Україна в період загострення кризи радянської системи.

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми та методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.

30. Відновлення незалежності України.

Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс

кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.

31. Становлення України як незалежної держави.

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991–1998 рр. та в 1998–2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

32. Творення нової України.

Суспільно-політичне життя України у 2005 – 2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ УЧАСНИКА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ*

Білет	Кількість балів, яку може отримати учасник вступного випробування у формі індивідуальної усної співбесіди з	Рівень знань вступника з навчального предмета «Історія України»	Характеристика відповіді учасника вступного випробування у формі індивідуальної усної співбесіди з історії України на питання білета.
-------	---	---	---

	історії України за розкриття питання білета		
питання білета	4 бали	високий	<ul style="list-style-type: none"> – розгорнутий, вичерпний виклад змісту зазначеної у питанні проблеми; – відповідь обґрунтована та послідовна; – оперативно надані безпомилкові та повні відповіді на додаткові питання; – розкриті й точно вжиті основні історичні поняття та терміни.
питання білета	3 бали	достатній	<ul style="list-style-type: none"> – відповідь логічна, системна, містить аналіз, але сутність питання розкрита неповністю (2/3); – при розкритті змісту питання зроблено одну помилку; – не точне визначення сутності одного історичного поняття або терміну; – оперативно надано розгорнуті відповіді на більшість додаткових питань (2/3); – оперативно надано відповіді на всі додаткові питання, але зміст відповідей не повний (1/3); – неправильна або відсутня відповідь на одне додаткове питання.
питання білета	2 бали	середній	<ul style="list-style-type: none"> – знання та здатність відтворити половину матеріалу питання (1/2); – при розкритті змісту питання зроблено дві помилки; – не точне визначення сутності двох історичних понять або термінів; – неправильна або відсутня відповідь на два додаткові питання; – надані відповіді на всі додаткові питання, але половина з цих відповідей неповні та неточні (1/2).

питання білета	1 бал	початкови й	– сутність питання розкрита неповністю ($1/4$); – при розкритті змісту питання зроблено три помилки; – не було надано визначення жодному історичному поняттю та терміну; – відсутня відповідь на більшість додаткових питань ($2/3$).
питання білета	0 балів	☐	– відмова відповідати на питання; – зміст відповіді не відповідає назві питання білета; – при розкритті змісту питання білета зроблено чотири й більше помилок та відсутні відповіді на всі додаткові питання.

*Оцінювання відповіді учасника вступного випробування у формі індивідуальної усної співбесіди з історії України на одне з трьох питань білета, і позначення його результатів балами від 0 до 4.

Відповідь на три питання білета оцінюється за 12-бальною шкалою.

Приклад: за перше питання білета вступник отримав 3 бали, за друге питання білета – 4 бали, за третє питання білета – 4 бали. $3 + 4 + 4 = 11$ балів, які переводяться у рейтингову оцінку (за шкалою 100–200 балів).

ТАБЛИЦЯ

ПЕРЕВЕДЕННЯ БАЛІВ, ОТРИМАНИХ УЧАСНИКОМ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ ЗА ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ БІЛЕТА, У РЕЙТИНГОВУ ОЦІНКУ (ЗА ШКАЛОЮ 100-200 БАЛІВ)

12-и бальна шкала	100 – 200-бальна шкала
1	100
2	115
3	125
4	135
5	145
6	155
7	165
8	175

9	185
10	190
11	195
12	200